

KOMISIJA ZA KONTROLU DRŽAVNE POMOĆI

Broj: 01-

Podgorica, 20. jun 2012. godine

Na osnovu člana 10 stav 1 tačka 1 i člana 19 stav 3 Zakona o kontroli državne pomoći ("Službeni list CG", br. 74/09 i 57/11) i člana 196 ZUP-a ("Službeni list RCG", br. 60/03 i "Službeni list CG" broj 32/11), Komisija za kontrolu državne pomoći na sjednici održanoj 20. juna 2012. godine, donijela je

RJEŠENJE

Prijavljena državna pomoć Ministarstva saobraćaja i pomorstva po Planu restrukturiranja Montenegro Airlines-a AD Podgorica ocijenjena je kao usklađena sa Zakonom o kontroli državne pomoći.

OBRAZLOŽENJE

POKRETANJE POSTUPKA

Ministarstvo pomorstva i saobraćaja, dopisom broj 01-3248/4 od 24. januara 2011. godine podnijelo je Komisiji za kontrolu državne pomoći (u daljem tekstu: Komisija) Prijavu za izdavanje garancije Vlade Crne Gore u korist poslovnih banaka kod kojih bi kompanija Montenegro Airlines (u daljem tekstu: MA) obezbijedila kreditna sredstva.

U prijavi za ocjenu državne pomoći, Ministarstvo pomorstva i saobraćaja se pozvalo na član 5 stav 1 tačku 4 Zakona o kontroli državne pomoći ("Sl. list CG" broj 74/09 i 57/11) (u daljem tekstu: Zakon), kojom je propisano da se državnom pomoći ne smatra garancija države za zajam korisniku, koji je u poslednje dvije godine koje prethode davanju garancije, nije u finansijskim izvještajima iskazao rast gubitka, smanjenje prihoda, rast zaliha na skladištu, smanjenje priliva gotovine, rast zaduženosti i smanjenje vrijednosti imovine pod uslovom da korisnik zajma može na finansijskom tržištu dobiti zajam pod tržišnim uslovima; da se garancija države daje za određeni iznos kredita, na određeno vrijeme; da iznos garancije ne pokriva više od 80% kreditne obaveze i da se za garanciju zaračunava tržišna cijena.

Na sjednici održanoj 23. februara 2011. godine Komisija je povodom razmatranja predmetne prijave odlučila da davaocu uputi dopis (akt Komisije, broj: 01-18/1 od 23. februara 2011. godine), kojim se u cilju donošenja odluke traži dostavljanje bilansa stanja i uspjeha kompanije za 2010. godinu. Ministarstvo saobraćaja i pomorstva je svojim dopisom broj 02 - 461/3 od 28. februara 2011. godine dostavilo tražene podatke.

Razmatrajući dostavljene bilanse Komisija je konstatovala da je u istim iskazan rast zaduženosti, smanjenje gotovine i rast zaliha, pa se na osnovu predloženog pravnog osnova dostavljena prijava smatra državnom pomoći, te se prijava državne pomoći smatra neusklađenom.

Ministarstvo saobraćaja i pomorstva, na osnovu zahtjeva MA je 10. marta 2011. godine podnijelo Komisiji novu prijavu državne pomoći za ocjenu usklađenosti (akt broj 02-461/3) kao i dopunu iste (aktbroj 02-461/5 od 16. marta 2011 godine). Dopisom broj 01-3090/1 od 24. marta 2011. godine Odjeljenje za pripremu državne pomoći je tražilo od Ministarstva saobraćaja i pomorstva da, u skladu sa čl. 5 stav 4 i čl. 16 stav 3 Zakona, „ kao davalac državne pomoći obrazloži dostavljena dokumenta u cilju donošenja kvalitetnog i sa Zakonom usklađenog rješenja. Ministarstvo saobraćaja i pomorstva je dopisom broj 02-461/6 od 25. marta 2011. godine dostavilo tražena objašnjenja (potvrdu¹ i mišljenje nezavisnog revizora²), na osnovu kojih je Komisija za kontrolu državne pomoći donijela zaključak kojim se odbacuje prijava za izdavanje garancije Vlade Crne Gore u korist poslovnih banaka kod kojih bi kompanija Montenegro Airlines obezbijedila kreditna sredstva, jer se prijavljena državna pomoć ne smatra državnom pomoći.

U međuvremenu Vlada Crne Gore je svojim zaključkom broj 03-7379 od 28. jula 2011 godine donijela odluku o otpisu duga MA u iznosu od 3.233.336,54 eura, koji je nastao u periodu od 2002. do 2006. godine i zadužila Ministarstvo saobraćaja i pomorstva da u saradnji sa MA pripremi Program restrukturiranja i isti uputi Komisiji za kontrolu državne pomoći na ocjenu o usklađenosti sa Zakonom.

Na osnovu člana 20 Zakona Komisija je 6. septembra 2011 godine uputila Ministarstvu saobraćaja i pomorstva dopis broj 01-85/1 kojim traži da joj ovo ministarstvo kao davalac državne pomoći dostavi informacije da li dug MA prema Agenciji za kontrolu letjenja SCG umanjen i da li je otpisan dug prema Vladi Crne Gore. Dopisom 02-3488/2 od 15. septembra 2011. godine Ministarstvo saobraćaja i pomorstva dostavilo je tražene informacije.

Nakon konsultacija obavljenih sa ekspertima Evropske unije i sastanaka održanih sa predstavnicima Ministarstva saobraćaja i pomorstva i MA, Komisija za kontrolu državne pomoći je dopisom 01-97/1 od 14. oktobra 2011 zatražila od Ministarstva saobraćaja i pomorstva da ovoj Komisiji dostavi Plan restrukturiranja MA u roku od 60 dana od dana prijema ovog dopisa. Ministarstvo saobraćaja i pomorstva je prvu verziju Plana restrukturiranja dostavilo Komisiji 8. novembra 2011 godine. Od navedenog datuma, Ministarstvo saobraćaja i pomorstva, Komisija za kontrolu državne pomoći, Odjeljenje za pripremu državne pomoći i kompanija MA su u stalnoj komunikaciji u cilju pripreme Plana restrukturiranja za ovu kompaniju.

Konačnu verziju Plana restrukturiranja Montenegro Airlinesa, Ministarstvo saobraćaja i pomorstva je dostavilo Komisiji na ocjenu dana (akt broj:01-244/2 od 13. juna 2012. godine).

PРАВНА ПОДЛОГА

Pravni osnov za realizaciju programa su:

- Plan restrukturiranja kompanije Montenegro Airlines A.D. Podgorica;

¹ Potvrda Ministarstva saobraćaja i pomorstva da je dug MA prema Agenciji za kontrolu letjenja Srbije i Crne Gore u postupku umanjenja

² Mišljenje EuroRev, društva za reviziju finansijskih iskaza, da će umanjenje obaveza na osnovu potvrde Ministarstva saobraćaja i pomorstva korigovati finansijske izvještaje za 2010 godinu, u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima i Zakonom o računovodstvu i reviziji, ukoliko bude formalno izvršen najkasnije do završetka izrade Izvještaja revizije za 2010 godinu, odnosno do 30.06.2011.

- Zakon o budžetu ("Sl. list RCG", br. 40/01, 44/01, 28/04, 71/05, "Sl. list Crne Gore", br. 12/07 od 14.12.2007, 73/08 od 02.12.2008, 53/09 od 07.08.2009, 46/10 od 06.08.2010, 49/10 od 13.08.2010).

KORISNIK

Državna pomoć odnosi se samo na jednog korisnika - kompaniju Montenegro Airlines A.D. Podgorica (MA).

OPŠTI PODACI O PREDUZEĆU

Društvo posluje pod nazivom Društvo za transport putnika i robe u vazdušnom saobraćaju Montenegro Airlines A.D. Podgorica.

Montenegro Airlines je registrovan za obavljanje redovnog domaćeg i međunarodnog putničkog saobraćaja i charter saobraćaja, kao i za prevoz prtljaga i pošte. Društvo se bavi sljedećim djelatnostima: vazdušni saobraćaj, linijski; vazdušni saobraćaj, redovni i vanredni (čarter); prevoz tereta; skladišta i stovarišta; ostale prateće aktivnosti u vazdušnom saobraćaju; djelatnost putničkih agencija i turoperatora; aktivnost drugih posrednika u saobraćaju; prikupljanje, prevoz, isporuka poštanskih pošiljki, osim djelatnosti pošta; finansijski lizing; iznajmljivanje vazdušnih saobraćajnih sredstava; iznajmljivanje automobila; kupovina i prodaja nekretnina za sopstveni račun; prodaja motornih vozila; trgovina na veliko čvrstim, tečnim, gasovitim i drugim proizvodima; trgovina na veliko hemijskim proizvodima (osim vještačkih đubriva i hemikalija za poljoprivredu); trgovina na veliko ostalim mašinama za industriju, trgovinu i navigaciju; ostala trgovina na veliko; catering; obrazovanje odraslih i ostalo obrazovanje. Pored toga društvo je registrovano za pružanje usluga: izvođenja investicionih radova u inostranstvu i ustupanje investicionih radova stranim licima u zemlji; međunarodnog transporta robe i putnika; ugostiteljskih i turističkih usluga; posredovanje i zastupanje u prometu roba i usluga.

Montenegro Airlines Akcionarsko Društvo Podgorica je pravno lice sa pravima, obavezama i odgovornostima utvrđenim Zakonom i Statutom.

Vlasnička struktura društva daje se u narednoj tabeli:

Red.br.	Akcionar	Broj akcija	Učešće u %
1	Vlada Crne Gore	2.897.408	99.8895
2.	Ostalia akcionari	3.205	0,1105
	Ukupno akcionari	2.900.613	100,00

Akcijski kapital Društva iznosi 25.684.928,12 eura.

Broj akcija je 2.900.613; pojedinačne nominalne vrijednosti 8.8550 eura.³

Ukupan broj akcionara je 26.

Zaključno sa 31. decembrom 2010. godine⁴ u kompaniji je u radnom odnosu bilo 406 lica.

Prema podacima na dan 5. oktobar 2011. godine u avio-kompaniji je u radnom odnosu bilo 438 lica.

³ Izvod iz Centralne Depozitarne Agencije od 16. septembra 2011.godine.

⁴ Izvještaj o poslovanju za 2010. godinu, Montenegro Airlines, jun 2011. godina

MA je osnovan 24. oktobra 1994. godine, a kompanija je počela rad opredjeljujući se za avion tipa "Fokker". Pregled razvoja i opremljenosti kompanije vazduhoplovima, u periodu od osnivanja do danas, može se predstaviti na sledeći način:

Danas MA operiše sa osam aviona, od čega je pet tipa "Fokker" a tri tipa "Embraer", a vlasnički i identifikacioni detalji o vazduhoplovima su sledeći:

1. *vlasnik četiri* vazduhoplova tipa "Fokker 100", i to:
 - a. avion, serijski broj 11272, registarska oznaka 4O-AOK, (prizemljen od januara 2011. godine),
 - b. avion, serijski broj 11268, registarska oznaka 4O-AOL,
 - c. avion, serijski broj 11321, registarska oznaka 4O -AOM i
 - d. avion, serijski broj 11350, registarska oznaka 4O-AOT.
2. *zakupac jednog* vazduhoplova tipa "Fokker 100"
 - a. avion, serijski broj 11332, reg.oznaka 4O-AOP,
3. *zakupac tri* vazduhoplova tipa "Embraer E195" i to:
 - a. avion, serijski broj 19000180, reg. oznaka 4O-AOA ,
 - b. avion, serijski broj 19000283, reg. oznaka 4O-AOB i
 - c. avion, serijski broj 19000358, reg.oznake 4O-AOC.

Nekretnine

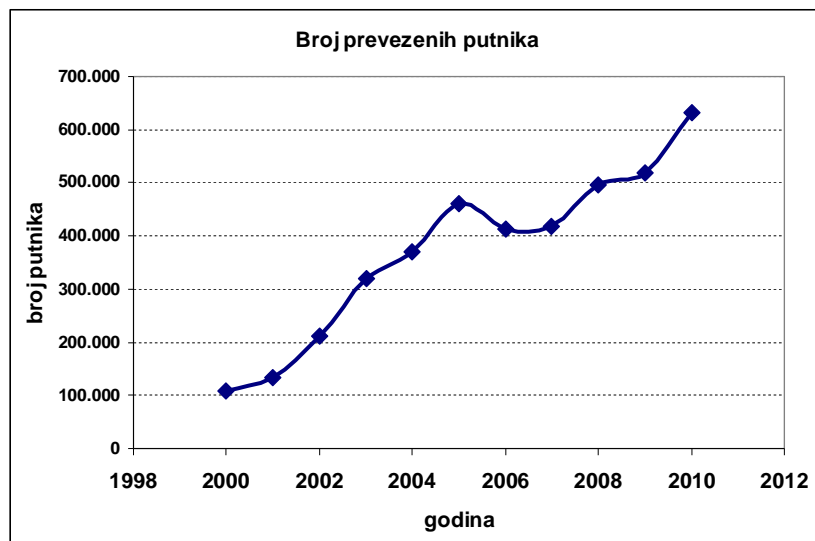
MA je vlasnik i četiri poslovna prostora i to:

- dva u Podgorici (ul. Beogradska br.10 i Bulevar Sv. Petar Cetinjski br. 131)
- jedan u Budvi (Meditranska br.21-S68)
- jedan u Beogradu (ul. Knez Mihajlova br.23.)

MA je vlasnik i hangara za avione na podgoričkom aerodromu, koji je u stanju pune funkcionalnosti od septembra 2010.godine.

Kratka analiza tržišta MA

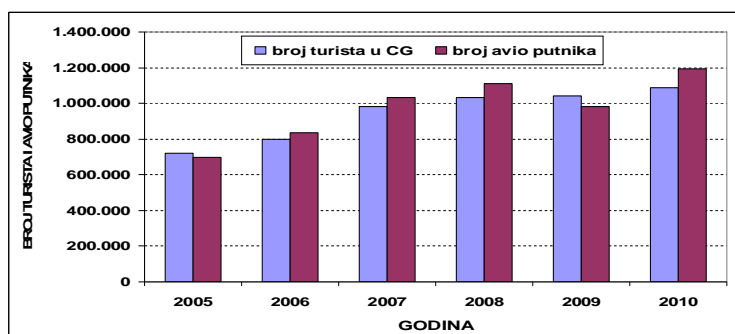
MA je ušao u 2010-u godinu sa namjerom da nastavi obnavljanje flote, održi mrežu postojećih linija, poveća broj letova na postojećim destinacijama i poveća popunjenost putničke kabine. Struktura putnika MA posljednjih godina se značajno mijenja. Raste učešće turista i poslovnih putnika sa jedne strane, kao i tranzitnih putnika koji, zbog izgradnje "hub"-a u Podgorici, sve više koriste Crnu Goru kao tranzitnu destinaciju, dok se učešće dijaspore smanjuje. Ovakav tržišni scenario omogućava kompaniji da razvija mrežu letova iz Podgorice i Tivta ka regionu i Evropi, uvodeći nove linije i povećavajući broj letova na postojećim destinacijama.

Sa stanovišta međunarodnog tržišta Crna Gora je tipična aviodestinacija, tako da, pored MA - a, sa crnogorskih aerodroma redovno saobraćaju još prevozioci, koji su navedeni u tabeli:

Zemlja	Kompanija	Destinacija	Tip aviona	Nedjeljne rotacije	Tip leta
Austrija	Austrian Airlines	Beč	Dash8	6	Redovni
Srbija	Jat Airways	Beograd	Atr72 i Boeing737	35	Redovni
Turska	Turkish	Istanbul	Boeing737	3	Redovni
Rusija	Moskovia	Moskva	Boeing737	5	Redovni
Rusija	Siberia	Moskva	Tu154	5	Redovni
Hrvatska	Croatia Airlines	Zagreb	Dhc-8	3	Redovni
Slovenija	Adria Airlines	Ljubljana	Crj-200	3	Redovni

Pored redovnih prevoznika, na tržištu avio-saobraćaja Crne Gore se pojavljuju i kompanije koje operišu u oblasti charter letova. Pregledi godišnjeg broja turista⁵ koji su boravili u Crnoj Gori, kao i putnika⁶ koji su koristili avioprevoz, bilo kao putnici za Crnu Gori ili kao tranzitni putnici za druge destinacije, za period od 2005.g. do 2010. godine, predstavljeni su na grafiku.

⁵ Podaci preuzeti iz Statističkih godišnjaka Crne Gore

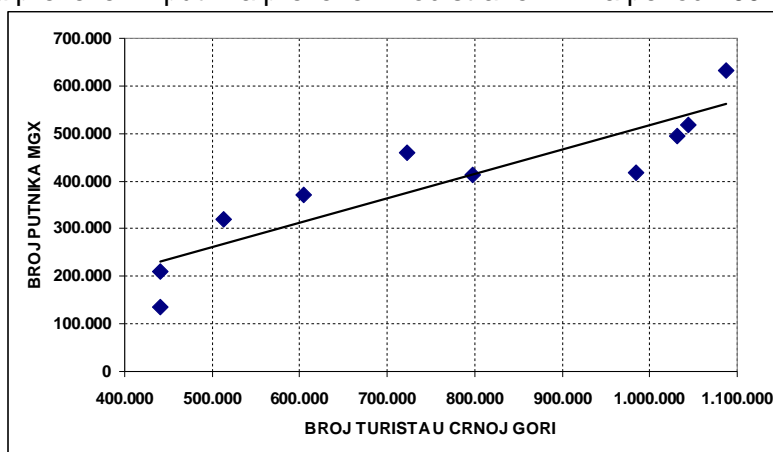
⁶ Podaci preuzeti sa sajta preduzeća Aerodromi Crne Gore

Procentualno učešće putnika koji su koristili “Montenegro Airlines” za svoja putovanja, u ukupnom broju putnika koji su registrovani na aerodromima Crne Gore predstavljeno je tabelom ispod.

Godina	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Učešće MA putnika u ukupnom avio-putnika u CG	66,09 %	49,70 %	40,44%	44,68%	52,84%	52,90%

Postoji direktna korelacija između broja turista u Crnoj Gori i broja letova, odnosno broja putnika koji koriste avio-saobraćaj prema Crnoj Gori. Naročito je evidentna aktivnost u sezoni odmora, odnosno u ljetnjem periodu godine. Korelativni odnos između broja turista u Crnoj Gori i broja putnika prevezenih od strane MA za period 2001.- 2010. sa dovoljnom tačnošću pokazuje da broj prevezenih putnika od strane MA-a odgovara $\frac{1}{2}$ ukupnog broja registrovanih turista u Crnoj Gori.

Korelativni odnos između broja turista u Crnoj Gori i broja prevezenih putnika prevezenih od strane MA za period 2001-2010.

FIRMA U TEŠKOĆAMA

Elementi koji firmu kvalifikuju kao firmu u teškoćama prisutni su kod ovog privrednog društva i ogledaju se u opadajućem prometu, višku kapaciteta, smanjenju novčanog toka i smanjenju neto aktive⁷.

Finansijska analiza poslovanja “Montenegro Airlines” AD Podgorica, urađena je na bazi zvaničnih finansijskih iskaza i izvještaja revizora za 2007., 2008., 2009., 2010. i 2011. godinu. Iskazi o finansijskoj poziciji i ukupnom rezultatu avioprevozne kompanije “Montenegro Airlines”-a, koji će poslužiti kao osnova za analizu poslovanja u periodu 2007.-2011. godina, prikazani su u sljedećim tabelama:

⁷ Uzeti u obzir podaci iz Priloga 1 – Bilansa stanja i uspjeha za 2010. godinu

	POZICIJA	Iznos u eurima				
		2011	2010	2009	2008	2007
	AKTIVA					
A.	STALNA IMOVINA	58,061,780	59,607,000	33,101,000	32,932,000	32,980,000
I.	NEUPLAĆENI UPISANI KAPITAL	0	0	0	0	0
II.	NEMATERIJALNA ULAGANJA	17,502	32,000	47,000	64,000	29,000
III.	NEKRETNINE, POSTROJENJA, OPREMA	57,965,980	59,475,000	32,971,000	32,791,000	32,888,000
IV.	DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI	78,298	100,000	83,000	77,000	63,000
B.	OBRTNA IMOVINA	11,136,095	9,986,000	9,583,000	9,653,000	8,208,000
I.	ZALIHE	1,812,604	795,000	763,000	958,000	891,000
II.	KRA TKOROČNA POTRAZIVANJA, PLASMANI I GOTOVINA	9,323,491	9,063,000	8,748,000	8,694,000	7,316,000
1.	Potraživanja od kupaca i zaposlenih	7,488,892	7,705,000	7,005,000	7,064,000	5,224,000
2.	Kratkoročni finansijski plasmani		0	0	0	0
3.	Gotovina i gotovinski ekvivalenti	16,668	155,000	642,000	873,000	1,288,000
4.	Aktivna vremenska razgraničenja	1,817,931	1,203,000	1,101,000	757,000	804,000
III.	OSTALA OBRTNA IMOVINA		128,000	72,000	1,000	1,000
C.	POSLOVNA IMOVINA	69,197,875	69,593,000	42,684,000	42,585,000	41,188,000
D.	GUBITAK IZNAD VISINE KAPITALA	0	0	0	0	0
E.	UKUPNA AKTIVA	69,197,875	69,593,000	42,684,000	42,585,000	41,188,000
F.	VANBILANSNA AKTIVA	0	0	0	0	0
	PASIVA					
A.	KAPITAL	10,074,851	19,579,000	23,075,000	26,554,000	25,517,000
I.	UPISANI KAPITAL	25,684,924	25,685,000	25,685,000	38,556,000	31,261,000
II.	EMISIONA PREMIJA	0	0	0	0	0
III.	REZERVE	2,069,419	2,073,000	2,076,000	3,073,000	8,630,000
IV.	REVALORIZACIONE REZERVE	0	0	0	0	0
V.	NERASPOREĐENI DOBITAK/GUBITAK	-17,679,492	-8,179,000	-4,686,000	-15,075,000	-14,374,000
B.	DUGOROČNA REZERVISANJA I OBAVEZE	59,123,024	50,014,000	19,609,000	16,031,000	15,671,000
I.	DUGOROČNA REZERVISANJA	0	0	0	0	0
II.	DUGOROČNE OBAVEZE	28,968,680	26,977,000	6,921,000	7,255,000	7,774,000
III.	KRA TKOROČNE OBAVEZE (115+116+117+118)	30,154,344	23,037,000	12,688,000	8,591,000	7,712,000
1.	Kratkoročne finansijske obaveze	5,006,393	4,764,000	1,877,000	519,000	629,000
2.	Obaveze iz poslovanja	21,983,745	16,299,000	10,096,000	7,206,000	6,458,000
3.	Obaveze za poreze	263791	0	0	0	0
4.	Ostale kratkoročne obaveze i pasivna vremenska razgraničenja	2,900,415	1,974,000	715,000	866,000	625,000
IV.	ODLOŽENE PORESKE OBAVEZE		0	0	185,000	185,000
C.	UKUPNA PASIVA (101+109)	69,197,875	69,593,000	42,684,000	42,585,000	41,188,000
D.	VANBILANSNA PASIVA	0	0	0	0	0

**Iskaz o ukupnom rezultatu /Bilans uspjeha/
za period 2007. - 2011. godina**

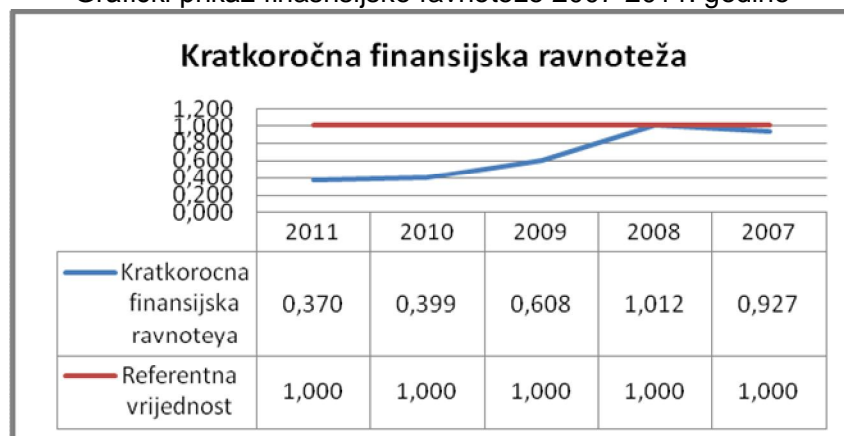
POZICIJA	Iznos u eurima				
	2011	2010	2009	2008	2007
A. PRIHODI I RASHODI IZ REDOVNOG POSLOVANJA					
I. POSLOVNI PRIHODI	73,039,808	79,089,000	61,200,000	60,807,000	46,711,000
1. Prihodi od prodaje	73,039,808	73,553,000	60,096,000	56,498,000	43,336,000
2. Ostali poslovni prihodi		5,536,000	1,104,000	4,309,000	3,375,000
II. POSLOVNI RASHODI	80,916,645	82,949,000	64,663,000	60,987,000	46,233,000
1. Nabavna vrijednost prodate robe	0	0	0	0	0
2. Troškovi materijala, goriva i energije	21,728,214	26,254,000	19,421,000	23,980,000	14,897,000
3. Troškovi amortizacije	3,708,615	2,927,000	2,276,000	2,183,000	2,173,000
4. Troškovi zaposlenih	9,525,964	9,570,000	7,847,000	7,447,000	5,214,000
5. Ostali poslovni rashodi	45,953,852	44,198,000	35,119,000	27,377,000	23,949,000
III. POSLOVNA DOBIT	0	0	0	0	478,000
IV. POSLOVNI GUBITAK	7,876,837	3,860,000	3,463,000	180,000	0
V. FINANSIJSKI PRIHODI	264,440	1,527,000	256,000	954,000	313,000
VI. FINANSIJSKI RASHODI	1,963,008	1,347,000	778,000	1,475,000	631,000
VII. OSTALI PRIHODI	0	0	0	0	0
VIII. OSTALI RASHODI	0	0	0	0	0
IX. DOBIT IZ REDOVNOG POSLOVANJA	0	0	0	0	160,000
X. GUBITAK IZ REDOVNOG POSLOVANJA	9,575,405	3,680,000	3,985,000	701,000	0
B. VANREDNE STAVKE					
I. VANREDNI PRIHODI	0	0	0	0	0
II. VANREDNI RASHODI	0	0	0	0	0
C. DOBIT PRE OPOREZIVANJA	0	0	0	0	160,000
D. GUBITAK PRE OPOREZIVANJA	9,575,405	3,680,000	3,985,000	701,000	0
E. POREZ NA DOBIT	0	0	0	0	0
F. NETO DOBIT	0	0	0	0	160,000
G. NETO GUBITAK	9,575,405	3,680,000	3,985,000	701,000	0
H. NETO DOBITAK za obračunski period	0	0	0	0	160,000
J. NETO GUBITAK za obračunski period	9,575,405	3,680,000	3,985,000	701,000	0

Analiza finansijske ravnoteže za period 2007. - 2011. godina

	POZICIJA	2011	2010	2009	2008	2007
1.	1. Kratkoročna potraživanja	9,232,491	7,705,000	7,005,000	7,064,000	5,224,000
2.	2. Kratkoročni plasmani	0	0	0	0	0
3.	3. Gotovina i gotovinski ekvivalenti	16,668	155,000	642,000	873,000	1,288,000
4.	4. PDV, AVR, Odložena poreska sredstva	1,817,931	1,331,000	72,000	757,000	805,000
I.	I. Kratkoročno vezana sredstva (1 do 4)	11,067,090	9,191,000	7,719,000	8,694,000	7,317,000
5.	5. Kratkoročne finansijske obaveze	5,006,393	4,764,000	1,877,000	519,000	629,000
6.	6. Obaveze iz poslovanja	21,983,745	16,299,000	10,096,000	7,206,000	6,458,000
7.	7. Ostale kratkoročne obaveze	2,900,415	1,974,000	715,000	866,000	810,000
II.	II. Kratkoročni izvori finansiranja (5 do 7)	29,890,553	23,037,000	12,688,000	8,591,000	7,897,000
	KRATKOROČNA FIN. RAVNOTEŽA (II/I)	0.370	0.399	0.608	1.012	0.927
	REFERENTNA VREDNOST - Kratkor. fin. ravnoteža (Veće od ...)	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
8.	8. Stalna imovina	58,061,780	59,607,000	33,101,000	32,932,000	32,980,000
9.	9. Zalihe	1,812,604	795,000	763,000	958,000	891,000
III.	III. DUGOROČNO VEZANA IMOVINA (8+9)	59,874,384	60,402,000	33,864,000	33,890,000	33,871,000
10.	10. Kapital	10,074,851	19,579,000	23,075,000	26,554,000	25,517,000
11.	11. Dugoročna rezervisanja	0	0	0	0	0
12.	12. Dugoročne obaveze	28,968,680	26,977,000	6,921,000	7,255,000	7,774,000
IV.	IV. TRAJNI I DUGOROČNI KAPITAL (10 do 12)	39,043,531	46,556,000	29,996,000	33,809,000	33,291,000
	DUGOROČNA FINANSIJSKA RAVNOTEŽA (III/IV)	1.534	1.297	1.129	1.002	1.017
	REFERENTNA VREDNOST - Dugor. fin. ravnoteža (Manje od ...)	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
13.	13. Trajni i dugoročni capital	39,043,531	46,556,000	29,996,000	33,809,000	33,291,000
14.	14. Stalna imovina	58,061,780	59,607,000	33,101,000	32,932,000	32,980,000
15.	15. Neto obrtni kapital (13-14)	-19,018,249	-13,051,000	-3,105,000	877,000	311,000
16.	16. Zalihe	1,812,604	795,000	763,000	958,000	891,000
	STOPA POKRIVENOSTI ZALIHA (15/16 * 100)	-1049.22%	-1641.64%	-406.95%	91.54%	34.90%
	REFERENTNA VREDNOST - Stopa pokrivenosti zaliha (Veće od ...)	100%	100%	100%	100%	100%

Na osnovu podataka iz prethodne tabele može se zaključiti da ne postoji kvalitet u oblasti dugoročnog i kratkoročnog finansiranja (osim za 2008.godinu), odnosno da nijesu ispoštovana načela i pravila u oblasti finansiranja.

Grafički prikaz finansijske ravnoteže 2007-2011. godine

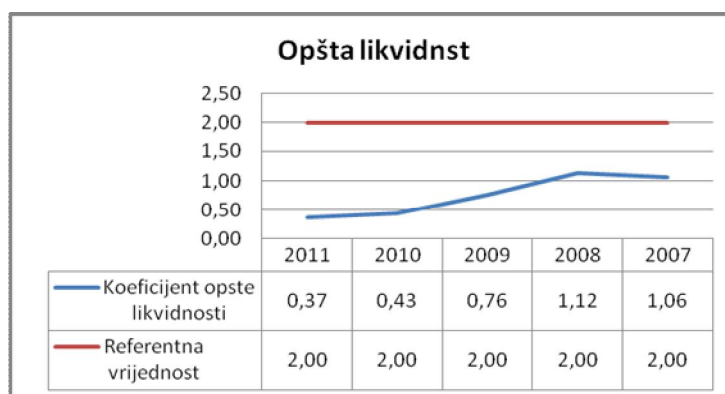

Platežnu sposobnost "Montenegro Airlines" AD Podgorica, u periodu 2007. - 2011. godina ilustruju sledeći podaci:

- Likvidnost

	POZICIJA	2011	2010	2009	2008	2007
	Tekuća likvidnost:					
1.	Obrtna imovina / Kratkoročne obaveze	0.37	0.43	0.76	1.12	1.06
	REFERENTNA VREDNOST - Tekuća likvidnost (Veće od ...)	2.00	2.00	2.00	2.00	2.00
2.	gotovina + kratkoročna potraživanja / kratkoročne obaveze	0.25	0.34	0.60	0.92	0.84
3.	gotovina / kratkoročne obaveze	0.00	0.01	0.05	0.10	0.17
4.	Potraživanja x 365 / Prihodi od prodaje	37.42	38.24	42.55	45.64	44.00

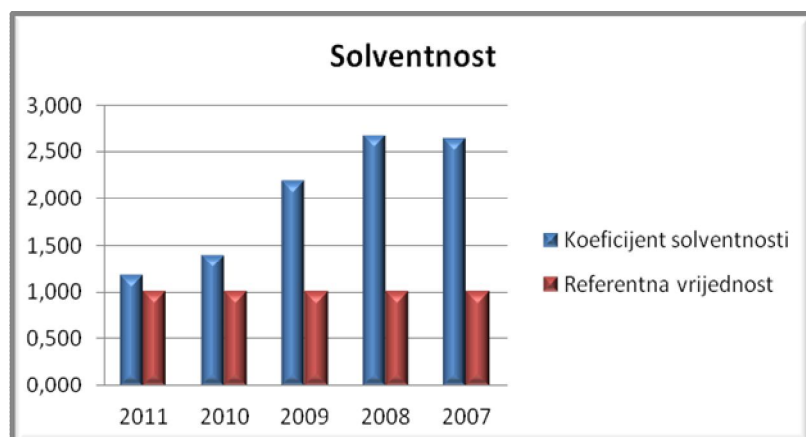
Analizom pokazatelja likvidnosti može se zaključiti da se tekuća likvidnost poslovanja ne održava. Opšti ratio likvidnosti u 2011.godini govori da je svaki euro (€) kratkoročnih obaveza pokriven sa 0,37€ obrtnih sredstava. Zapravo analizom pokazatelja u posmatranim godinama, dolazimo do zaključka da trenutna likvidnost pada iz godine u godinu, i da je najmanji ratio u 2011.godini.

- Solventnost

	POZICIJA	2011	2010	2009	2008	2007
	Solventnost					
1.	Poslovna imovina	69,197,875	69,593,000	42,684,000	42,585,000	41,188,000
2.	Dugovi	59,123,024	50,014,000	19,609,000	16,031,000	15,671,000
3.	KOEFICIJENT SOLVENTNOSTI (1/2)	1.170	1.391	2.177	2.656	2.628
	REFERENTNA VREDNOST - Koefficient solventnosti (Veće od ...)	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000

Iz navedene tabele može se zaključiti da je privredno društvo u svim posmatranim godinama bilo solventno, odnosno da je bilansna vrijednost njegove imovine bila veća od ukupnih obaveza. U 2011.godini koeficijent solventnosti je bio najmanji i iznosio je 1,170 što zapravo znači da je poslovna imovina veća od dugova 1,170 puta, što znači da je navedeno privredno društvo solventno (ali ne visoko).

- Analiza zaduženosti

POZICIJA	2011		2010		2009		2008		2007	
	iznos	%	iznos	%	iznos	%	iznos	%	iznos	%
1. Kapital	1,074,83	145%	1,959,00	283%	2,305,00	316%	2,654,00	623%	2,517,00	619%
2. Dugovi	5,123,02	854%	5,004,00	718%	1,669,00	459%	1,631,00	376%	1,667,00	383%
PSVA(1+2)	6,197,85		6,963,00	100%	4,684,00	100%	4,285,00	100%	4,184,00	100%

Na osnovu navedenog i prikazane tabele, može se zaključiti da privredno društvo u 2010 i 2011. godini nije imalo zadovoljavajuću strukturu kapitala koja bi maksimizirala njegovu tržišnu vrijednost. Međutim, u svim ostalim godinama analize postoji veće učešće sopstvenih u odnosu na tuđe izvore (u 2007. i 2008. godini struktura kapitala je bila približno ista i iznosi oko 61% u korist sopstvenih izvora).

- Analiza imovinskog položaja

	POZICIJA	2011		2010		2009		2008		20
		Iznos		Iznos		Iznos		Iznos		Iznos
AKTIVA										
A.	STALNA IMOVINA (002 + 003 +004 + 007)	58,061,780	83.43%	59,607,000	85.65%	33,101,000	77.55%	32,932,000	77.33%	32,980,000
I.	NEUPLAĆENI UPISANI KAPITAL	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	0
II.	NEMATERIJALNA ULAGANJA	17,502	0.03%	32,000	0.05%	47,000	0.11%	64,000	0.15%	29,000
III.	NEKRETNINE, POSTROJENJA, OPREMA	57,965,980	83.29%	59,475,000	85.46%	32,971,000	77.24%	32,791,000	77.00%	32,888,000
IV.	DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI (008+009)	78,298	0.11%	100,000	0.14%	83,000	0.19%	77,000	0.18%	63,000
B.	OBRITNA IMOVINA (011+012+017)	11,136,095	16.00%	9,986,000	14.35%	9,583,000	22.45%	9,653,000	22.67%	8,208,000
I.	ZALIHE	1,812,604	2.60%	795,000	1.14%	763,000	1.79%	958,000	2.25%	891,000
II.	KRATKOROČNA POTRAŽIVANJA, PLASMANI I GOTOVINA (013+014+015+016)	9,323,491	13.40%	9,063,000	13.02%	8,748,000	20.49%	8,694,000	20.42%	7,316,000
1.	Potraživanja	7,488,892	10.76%	7,705,000	11.07%	7,005,000	16.41%	7,064,000	16.59%	5,224,000
2.	Kratkoročni finansijski plasmani	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	0
3.	Gotovinski ekvivalenti	16,688	0.02%	155,000	0.22%	642,000	1.50%	873,000	2.05%	1,288,000
4.	Obračunati i nenaplaćeni prihodi	1,817,931	2.61%	1,203,000	1.73%	1,101,000	2.58%	757,000	1.78%	804,000
III.	Ostala obrtna imovina	0	0.00%	128,000	0.18%	72,000	0.17%	1,000	0.00%	1,000
C.	POSLOVNA IMOVINA (001+010)	69,197,875	99.43%	69,593,000	100.00%	42,684,000	100.00%	42,585,000	100.00%	41,188,000
D.	GUBITAK IZNAD VISINE KAPITALA	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	0
E.	UKUPNA AKTIVA (018+019)	69,197,875	99.43%	69,593,000	100.00%	42,684,000	100.00%	42,585,000	100.00%	41,188,000
F.	VANBILANSNA AKTIVA	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	0
PASIVA										
A.	AKAPITAL (102+103+104+105+106-107-108)	10,074,851	14.48%	19,579,000	28.13%	23,075,000	54.06%	26,554,000	62.36%	25,517,000
I.	OSNOVNI I OSTALI KAPITAL	25,684,924	36.91%	25,685,000	36.91%	25,685,000	60.17%	38,556,000	90.54%	31,261,000
II.	NEUPLAĆENI UPISANI KAPITAL	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	0
III.	III REZERVE	2,069,419	2.97%	2,073,000	2.98%	2,076,000	4.86%	3,073,000	7.22%	8,630,000
IV.	REVALORIZACIONE REZERVE	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	0
V.	NERASPOREDENA DOBIT/GUBITAK DUGOROČNA REZERVISANJAT OBAVEZE (110+111+114+119)	-17,679,492	-25.40%	-8,179,000	-11.75%	-4,686,000	-10.98%	-15,075,000	-35.40%	-14,374,000
B.	DUGOROČNA REZERVISANJA (110+111+114+119)	59,123,024	84.96%	50,014,000	71.87%	19,609,000	45.94%	16,031,000	37.64%	15,671,000
I.	DUGOROČNA REZERVISANJA	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	0
II.	DUGOROČNE OBAVEZE (112+113)	28,968,680	41.63%	26,977,000	38.76%	6,921,000	16.21%	7,255,000	17.04%	7,774,000
III.	(115+116+117+118)	30,154,344	43.33%	23,037,000	33.10%	12,688,000	29.73%	8,591,000	20.17%	7,712,000
1.	Kratkoročne finansijske obaveze	5,006,393	7.19%	4,764,000	6.85%	1,877,000	4.40%	519,000	1.22%	629,000
2.	Obaveze iz poslovanja	21,983,745	31.59%	16,299,000	23.42%	10,096,000	23.65%	7,206,000	16.92%	6,458,000
3.	Obaveze za poreze	263,791	0.38%	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	0
4.	Ostale kratkoročne obaveze i pasivna vremenska razgraničenja	2,900,415	4.17%	1,974,000	2.84%	715,000	1.68%	866,000	2.03%	625,000
IV.	ODLOŽENE PORESKE OBAVEZE	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	185,000	0.43%	185,000
C.	UKUPNA PASIVA (101+109)	69,197,875	99.43%	69,593,000	100.00%	42,684,000	100.00%	42,585,000	100.00%	41,188,000
D.	VANBILANSNA PASIVA	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	0

Analizom organskog sastava sredstava MA u periodu 2007. - 2011. godinu može se doći do zaključka da je struktura sredstava pomjerena u korist fiksne aktive. S obzirom na ovu činjenicu, moglo bi se konstatovati da privredno društvo ima prilično dobru strukturu poslovne aktive, a da su sredstva adekvatna postavljenim zadacima, čime je stvorena mogućnost za ostvarivanje projektovanih ciljeva.

- Analiza prinostnog položaja

POZICIJA	2011		2010		2009		2008		20
	Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	Iznos
Struktura poslovnih prihoda:									
1. Prihodi od prodaje	73,039,808	92.35%	73,553,000	93.00%	60,096,000	98.20%	56,498,000	92.91%	43,336,000
2. Prihodi od aktiviranja učinaka i robe	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	0
3. Povećanje vrednosti zaliha učinaka	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	0
4. Smanjenje vrednosti zaliha učinaka	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	0
5. Ostali poslovni prihodi	0	0.00%	5,536,000	7.00%	1,104,000	1.80%	4,309,000	7.09%	3,375,000
I. Poslovni prihodi (1 do 5)	73,039,808	92.35%	79,089,000	100.00%	61,200,000	100.00%	60,807,000	100.00%	46,711,000
Struktura poslovnih rashoda:									
1. Nabavna vrednost prodane robe	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	0
2. Troškovi materijala	21,728,214	26.19%	26,254,000	31.65%	19,421,000	30.03%	23,980,000	39.32%	14,897,000
3. Troškovi amortizacije i rezervisanja	3,708,615	4.47%	2,927,000	3.53%	2,276,000	3.52%	2,183,000	3.58%	2,173,000
4. Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi	9,525,964	11.48%	9,570,000	11.54%	7,847,000	12.14%	7,447,000	12.21%	5,214,000
5. Ostali poslovni rashodi	45,953,852	56.40%	44,198,000	53.28%	35,119,000	54.31%	27,377,000	44.89%	23,949,000
II. Poslovni rashodi (1 do 5)	82,948,999	100.00%	82,949,000	100.00%	64,663,000	100.00%	60,987,000	100.00%	46,233,000
III. REZULTAT POSLOVNIH AKTIVNOSTI (I - II)	-9,909,191		-3,860,000		-3,463,000		-180,000		478,000
REFERENTNA VREDNOST - Rezul. posl. aktivnosti (Veće od ...)	0		0		0		0		0
IV. ODNOS POSL. PRIHODA I RASHODA (I / II)	88.05%		95.35%		94.64%		99.70%		101.03%
REFERENTNA VREDNOST - Odnos posl. prihoda i rashoda (Veće od ...)	100%		100%		100%		100%		100%
V. RELATIVNA RAZLIKA POSL. PRIHODA I RASHODA ((I/II)-100%)	-11.95%		-4.65%		-5.36%		-0.30%		1.03%
REFERENTNA VREDNOST - Relativna razlika posl. prihoda i rashoda (Veće od ...)	0.00%		0.00%		0.00%		0.00%		0.00%

Privredno društvo je iz poslovne aktivnosti ostvarivalo negativan finansijski rezultat, dok je u prvoj godini analize (2007.godini) poslovalo sa dobitkom.

- Konačni nalaz finansijske analize

Finansijska analiza poslovanja MA u periodu 2007-2011. godine urađena je na bazi zvaničnih finansijskih izvještaja za 2007, 2008., 2009., 2010. i 2011. godinu. Na bazi sprovedene vremenske i prostorne analize dolazi se do zaključka da se MA nalazi u ozbiljnim finansijskim poteškoćama, koji su rezultat djelovanja različitih faktora eksternog i internog karaktera.

Faktori internog karaktera su: loš finansijski položaj kompanije, ugrožena tekuća likvidnost, visoko učešće pozajmljenih izvora u finansijskoj strukturi, visoki fiksni i varijabilni troškovi poslovanja, nedovoljna iskorišćenost kapaciteta na značajnom broju linija, nemogućnost generisanja pozitivnog neto novčanog toka iz redovne (poslovne aktivnosti) i sl. Eksterni faktori koji utiču na loše performanse MA su: tržišna dekonjunktura, pad nivoa aktivnosti uzrokovan globalnom finansijskom krizom, nemogućnost pribavljanja izvora finansiranja na međunarodnom tržištu pod povoljnijim uslovima, pogoršanje kreditnog rejtinga zemlje i sl.

Finansijski položaj kompanije se kvalifikuje kao loš čime je ugrožen bonitet i kreditna sposobnost kompanije. Loš finansijski položaj proizvodi i loš finansijski ugled čime se značajno ograničavaju mogućnosti pribavljanja izvora finansiranja Kompanije. Nemogućnost obezbjeđivanja izvora finansiranja, bilo kroz povećanje sopstvenih ili pozajmljenih izvora, ugrožava rast i razvoj kompanije, i dovodi u pitanje i njen opstanak. U periodu od 2007. do 2011. godine privredno društvo nema zadovoljavajuće indikatore likvidnosti, a postoji tendencija njihovog pogoršanja u budućem periodu.

MA nema zadovoljavajuću finansijsku strukturu. U strukturi pasive dominiraju pozajmljeni izvori koji čine 85 % ukupnih izvora finansiranja. Koeficijent ukupnog rizika je značajno visok tako da svaka promjena prihoda od prodaje u 1% dovodi do smanjenja neto finansijskog rezultata za cca 15%. Visok nivo zaduženosti ugrožava nezavisnost u vođenju poslovne politike kompanije.

ZNAČAJ KOMPANIJE ZA DRŽAVU

U slučaju prestanka rada MA procjena je da bi BDP bio manji 0,45% ostvarenog u 2010. godini. Procjena se odnosi samo na direktan efekat MA i na indirektan efekat neposrednih dobavljača.

MA u ukupnom broju zaposlenih na nivou Crne Gore učestvuje sa 0,25%. Ako se posmatra samo sektor *saobraćaj, skladištenje i veze* broj zaposlenih MA čini 3,23% u od ukupnog broja zaposlenih u ovom sektoru. Broj zaposlenih u osam najvažnijih i najvećih dobavljača MA iznosi ukupno 1.683 radnika. Procjena je da bi prestankom rada MA bez posla ostalo oko 640 radnika, što znači da bi trebalo obezbijediti značajna sredstva za socijalni program.⁸

Procjena uticaja na budžet je izvršena posmatranjem svih vrsta budžetskih prihoda, koje je MA platio u 2011. godini: PDV-a, porez na dobit, carina, poreza na promet nepokretnosti i poreza i doprinosa na zarade.

RESTRUKTURIRANJE KOMPANIJE

Restrukturiranje tehničkih kapaciteta

Ključni razlozi za uvođenje Embraer-a u flotu i istovremeno oslobađanje od Fokkera su:

- Fokker 100 je avion čija je prosječna starost oko 20 godina.
- Fabrika koja je proizvodila ove avione više ne postoji, pa se flota ne može inovirati avionima od ovog proizvođača, a preporuka za male kompanije je da u floti imaju što više (po mogućnosti sve) avione od istog proizvođača jer se na taj način smanjuju troškovi obuke letaćkog osoblja.
- Embraer je brži avion pa u proračunima pet Embraer-a može da obavi saobraćaj za koji je potrebno šest Fokker-a (u odnosu na red letjenja MA).
- Kapacitet prtljavnika Fokkera 100 je vrlo ograničen pa se u periodu ljeta javljaju problemi prevoza putničkog prtljaga, što izaziva dodatne troškove.
- Zbog starosti aviona potrošnja goriva Fokker-a je veća nego kod Embraer-a. Budući da se potrošnja generiše po satu leta, Embraer zbog veće brzine potroši manje vremena pa samim tim i kerozina na istoj destinaciji.
- Zbog tehničko tehnološkog napretka Embraer ima značajnu prednost kada je održavanje u pitanju, jer su Fokker-ovi motori stari već 20-ak godina i iziskuju prevelike troškove održavanja.

Plan:

- 2012. g. - prizemljenje dva aviona Fokker 100
- 2013. g. - prizemljenje jednog Fokker 100
- 2014. g. - uvođenje četvrtog Embrajera E195 (za koji je kompanija već potpisala ugovor o nabavci prije Programa restrukturiranja).⁹

Kadrovsko restrukturiranje

Predlog kretanja broja zaposlenih ujednačen je sa promjenom flote u periodu 2011. - 2015. godina.

Organizacione jedinice	2011. broj	2012. broj	2013. broj	2014. broj	2015. broj
------------------------	------------	------------	------------	------------	------------

⁸ Procjena se odnosi na MA i 8 najvećih dobavljača. Grupa od 8 najvećih dobavljača pokriva oko 89% ukupnih fakturisanih obaveza od strane dobavljača u 2010. godini.

⁹ Tabela 1. Predlog restrukturiranja flote "Montenegro Airlines"-a do 2015. godine

	zaposlenih	zaposlenih	zaposlenih	zaposlenih	zaposlenih
Direkcija	10	10	10	10	10
Pravni sektor	22	12	12	12	12
Komercijalni sektor	90	70	70	70	70
Finansijski sektor	13	13	13	13	13
Sektor tehničkog održavanja	69	55	58	64	64
Letacka operativa	142	100	120	136	136
Zemaljska operativa	30	30	30	24	24
Sektor za marketing	6	2	2	2	2
Sektor za razvoj, plan i analizu	11	3	3	3	3
Sektor za bezbjednost	24	20	20	20	20
Skolski centar	3	3	3	3	3
Sektor kontrole obračuna	13	5	5	3	3
Dokumentacija i publikacije	5	3	3	3	3
“Montenegro Airlines” UKUPNO	438	346	349	363	363

Broj zaposlenih do 2015. godine smanjiće se za 75.

Finansijsko restrukturiranje

Finansijsko restrukturiranje predstavlja važnu cjelinu ukupnog restrukturiranja društva koje istovremeno podrazumijeva i testira efekte restrukturiranja na vlasničkom, kadrovskom, organizacionom, tehničkom i tržišnom aspektu.

DRŽAVNA POMOĆ ZA RESTRUKTURIRANJE

Ministarstvo saobraćaja i pomorstva, u procesu restrukturiranja kompanije MA, predlaže sljedeće mjere:

- 1. Konverzija dugovanja kompanije MA prema prema Agenciji za kontrolu leta Srbije i Crne Gore - "SMATSA" u akcijski kapital**, odnosno vraćanje duga MA prema Agenciji za kontrolu letenja Srbije i Crne Gore d.o.o (SMATSA) preuzimanjem istog, na način da se SMATSA-i u svrhu regulisanja duga ustupi na korišćenje hotel "Park" u Bijeloj čija je procijenjena vrijednost 7.275.874,64 eura.¹⁰ Istovremeno Vlada Crne Gore će navedeni dug konvertovati u akcijski kapital MA. Bitno je napomenuti da prema osnivačkom ugovoru SMATSA-e, koju su osnovale Vlada Crne Gore i Vlada Srbije sve što je na teritoriji Crne Gore ulazi u osnivački kapital jednog od osnivača, tako da se preuzimanjem ovog duga i njegovim konvertovanjem u akcijski kapital države ova nekretnina ne otuđuje iz vlasništva Crne Gore.
- 2. Rješavanje dužničko-povjerilačkih odnosa između MA i Aerodroma Crne Gore.** Postojeće obaveze prema Aerodromima Crne Gore u ukupnom iznosu od 9.753.073,23 eura riješiće se na sljedeći način: dug od 702.921,68 eura, za koji postoji pravosnažna presuda, biće isplaćen u periodu od 2 godine, sa početkom izmirenja obaveza od juna 2013.godine, za ostatak u iznosu 3.052.617,54 eura duga da se izvrši otpis i da preostali iznos dugovanja od 5.997.534,01 eura bude konvertovan u akcijski kapital.
- 3. Preuzimanje kredita.** U slučaju da takva mogućnost bude predviđena Zakonom o budžetu, Vlada CG može preuzeti finansiranje jednog od četiri nova aviona tipa Embraer 195, ukoliko se

¹⁰ Rješenje Uprave za nekretnine broj 02-2742/2 od 27.06.2011.godine o procjeni vrijednosti hotela Park

to u narednom periodu pokaže neophodnim za nesmetano funkcionisanje MA na tržištu. Iznos koji bi Vlada preuzela je 13.320.000,00 eura.

4. **Odlaganje obaveza po osnovu poreza i doprinosa.** Ministarstvo finansija će obezbijediti reprogram obaveza po osnovu poreza i doprinosa u skladu sa Uredbom o uslovima za plaćanje poreskih i neporeskih potraživanja ("Službeni list CG", broj: 67/09). Prema ovom reprogramu odložiće se plaćanje obaveza za poreze i doprinose na period od godinu dana uz mogućnost produženja. Obaveza za poreze i doprinose na mjesečnom nivou iznose 320.000.00 eura.
5. **Vlada Crne Gore je već otpisala dug MA** u iznosu od 3.233.336,56 eura koji je nastao u periodu od 2002. do 2006. godine.¹¹
6. **Ministarstvo finansija je postupajući po zaključcima Vlade Crne Gore (a na osnovu ranijeg rješenja Komisije za kontrolu državne pomoći) obezbijedilo garanciju** za obezbjeđenje kreditnih sredstava MA u visini od 9,6 miliona eura kod komercijalnih banaka. Zbog promijenjenih okolnosti u vezi sa finansijskim stanjem kompanije, Komisija je po službenoj dužnosti pokrenula postupak kontrole dodijeljene državne pomoći Montenegro Airlines-u, pa garancija nije iskorištena u punom iznosu. Iznos od 9,6 miliona eura za garancije dio je mjera pomoći Vlade ovoj kompaniji u procesu restrukturiranja.

Mjere kompanije:

MA je već potpisala ugovor o izdavanju jednog aviona.¹² Prilikom izdavanja aviona generiše finansijska sredstva koja bi se slila u budžet kompanije na nivou od 250.000,00 eura mjesečno.

Nakon ovoga avioni će se prodati po cijeni od oko 1.000.000,00 po avionu. Na ovaj način obezbijedena sredstva iznose 14.000.000,00 i to:

- Izdavanje na 2 godine: 6.000.000,00 x 2 godine = 12.000.000,00 eura
- Prodaja nakon 2 godine: 2 F100 x 1.000.000,00 = 2.000.000,00 eura

Takođe, kompanija je uspjela u prethodnom periodu da obezbijedi značajna sredstva i putem kredita kod komercijalnih banaka, a koji nisu pokriveni državnom garancijom.

U sljedećoj tabeli dat je pregled navedenih kredita

Tekuci krediti koji nijesu pokriveni vladinom garancijom				
Kreditor	Vrsta kredita	Godina odobranja	Iznos kredita	Tekuci dug
HIPOTEKARNA	Kratkorocni	2011	1,235,580	424,366
HIPOTEKARNA	Overdraft	2011	850,000	850,000
NLB	Overdraft	2011	500,000	500,000
PRVA BANKA	Kratkorocni	2011	200,000	200,000
BNDS	Dugorocni	2010	25,676,837	19,326,111
UKUPNO			28,462,417	21,300,477

¹¹ Zaključak Vlade, broj: 03-7379, od 22. jula 2011. godine.

¹² Ugovor o izdavanju aviona između Montenegro Airlinesa i Express Airlines Cameroon (Aircraft lease Agreement), 24. novembar 2011. godine

Na ovaj način, kompanija u cjelokupnom procesu restrukturiranja učestvuje u iznosu od 42.462.417,00 eura.

VRSTA POMOĆI

Pomoć se dodjeljuje kao:

- Konverzija duga prema SMATSA-i - 7.275.874,64
- Konverzija duga prema Aerodromima - 5.997.534,01
- Otpis duga prema Aerodromima - 3.052.617,54
- Odloženo plaćanje duga prema Aerodromima - 702.921,68
- Preuzimanje kredita za jednog Embraera - 13.320.000,00
- Odlaganje obaveza po osnovu poreza i doprinosa - 320.000,00 mjesečno na period od 1 godine
- Otpis duga nastalog u periodu od 2002.-2006. godine - 3.233.336,56
- Garancija za kredit kod komercijalne banke - 9.600.000,00

IZNOS POMOĆI

- Konverzija duga prema SMATSA-i - 7.275.874,64¹³
- Konverzija duga prema Aerodromima - 5.997.534,01¹³
- Otpis duga prema Aerodromima - 3.052.617,54
- Odloženo plaćanje duga prema Aerodromima - pravosnažna i izvršna presuda
- Preuzimanje kredita za jednog Embraera - 13.320.000,00
- Odlaganje obaveza po osnovu poreza i doprinosa - nije moguće izračunati jer je zatezna kamatna stopa (prema podacima Poreske uprave 0,03% dnevno, odnosno 10,8% na godišnjem nivou) veća od referentne kamatne stope (efektivna referentna kamatna stopa, po podacima dobijenim iz Centralne banke je 9,17%)
- Otpis duga nastalog u periodu od 2002.-2006. godine - 3.233.336,56
- Garancija za kredit kod komercijalne banke:
 1. Kredit NLB banke u iznosu od 2.400.000,00 - neto ekvivalent 1.217.784,10¹⁴
 2. Kredit Hipotekarne banke u iznosu od 2.000.000,00 - neto ekvivalent 1.037.475,6¹⁵
 3. Preostali iznos za koji još nije uzet kredit 5.200.000,00 - neto ekvivalent 520.000,00¹⁶

Ukupan iznos pomoći je 35.654.622,45 eura.

Plan Restrukturiranja će se realizovati kroz faze:	
I faza	<ul style="list-style-type: none">- 28.462.417,00 € - već ranije preuzeta obaveza na osnovu ugovora o kreditu- 3.233.336,56 - otpis duga nastalog u periodu od 2002.-2006. godine- 2,4 miliona € (ekv. sub. 1.217.784,1 €)- 2,0 miliona € (ekv. sub. 1.037.475,6€)
II faza	<ul style="list-style-type: none">- Konverzija duga prema Aerodromima - 5.997.534,01- 14.000.000,00 € - finansijsko restrukturiranje obaveza koristeći sredstva od izdavanja vazduhoplova tipa F 100

¹³ Obračunat je puni iznos jer se zbog teškoća u kojima privredno društvo trenutno posluje smatra da ne postoji interes privatnog kapitala za kupovinu akcija

¹⁴ Proračun ekvivalenta subvencije po metodologiji EU: uslovi iz ugovora o kreditu sa bankom i procjena rizika i iznos garancije na tržištu za MA dobijen od strane NLB banke

¹⁵ Proračun ekvivalenta subvencije po metodologiji EU: uslovi iz ugovora o kreditu sa bankom i procjena rizika i iznos garancije na tržištu za MA dobijen od strane Hipotekarne banke

¹⁶ U skladu sa metodologijom EK

	<ul style="list-style-type: none"> - Otpis duga prema Aerodromima - 3.052.617,54 - 250.000,00 € - ekvivalent subvencije garancije u iznosu od 2,5 milion eura (preostalih garancija) - 13.320.000,00 € preuzimanje otplate kredita za jednog Embraera
III faza	<ul style="list-style-type: none"> - 7.275.874,64 € Konverzija duga prema SMATSA - 270.000,00 € - ekvivalent subvencije garancije u iznosu od 2,7 milion eura (preostalih garancija)

OPRAVDANI TROŠKOVI I SOPSTVENO UČEŠĆE

Namjena državne pomoći je održavanje poslovanja kompanije nakon implementacije Plana restrukturiranja. Detaljni nalazi postojećeg stanja kompanije MA po svim relevantnim aspektima poslovanja su pokazali da se kompanija karakteriše kao »firma u teškoćama«.

Troškovi Plana restrukturiranja iznose ukupno 78.117.039,45 eura. U cjelokupnim troškovima Država učestvuje u iznosu od 35.654.622,45 eura a kompanija u iznosu od 42.462.417,00 eura tj. 54,36%.

TRAJANJE I IZVOR FINANSIRANJA

Pomoć će trajati do završetka procesa restrukturiranja kompanije.

Nemogućnost vlasnika da sam otkloni teškoće

Analizom rezultata poslovanja, kao i analizom tržišnog okruženja, može se zaključiti da MA ne može u bliskoj budućnosti očekivati značajnije ostvarenje pozitivnog finansijskog rezultata, jer je finansijsko ozdravljenje i pozitivno poslovanje uslovljeno restrukturiranjem kompanije koje je nemoguće sprovesti bez pomoći države.

Avio kompanije su jedna od najvećih žrtava ekonomske krize. Enormno visoke cijene goriva dovele su do značajnog povećanja troškova, dok se sa druge strana smanjenjem platežne mogućnosti stanovništva prihod po putniku smanjivao. Opšti porast cijena na nabavnim tržištima, doveo je većinu aviokompanija, pa i Montenegro Airlines u nezavidan položaj. Kroz program restrukturiranja kompanije, kao i očekivanu stabilizaciju svjetske ekonomije, očekuje se stabilizacija kompanije u narednih nekoliko godina.

U ovom trenutku, dok se još uvijek, pogotovo u jugoistočnoj Evropi, osjećaju posljedice krize, a uzimajući u obzir i monopolske pozicije dobavljača glavnih kompanije u Crnoj Gori, za menadžment kompanije samostalni izlazak iz krize predstavlja veliki problem i gotovo da je nemoguće isti realizovati bez intervencije države.

Ponovno uspostavljanje dugoročne rentabilnosti

Prilikom projektovanja očekivanih rezultata poslovanja pošlo se od tri scenarija:

- Pesimističkog (varijanta 1);

Ova varijanta predstavlja finansijsku projekciju zasnovanu na postojećem stanju (produžetak). Osnovni parametri koji su poslužili za projekciju bilansa uspjeha i novčanih tokova izvedeni su iz analize finansijskih izvještaja i realnih pretpostavki koje se tiču nastavka poslovanja:

Ključni parametri "varijante 1" su:

- Prizemljenje jednog "Fokker" aviona u skladu sa tabelom 45,
- Avioni "Fokker" nastavljaju da lete, uzimaju se u zakup motori, a ostaju u floti i tri dosadašnja aviona "Embraer 195",
- Prihod od prodaje ili iznajmljivanja "Fokker"-a nije uračunat, a amortizacija je u skladu sa knjigovodstvenom;
- Broj linija u skladu planom,
- Aerodomske takse na aerodromima u PG i TV su 15 Eura,
- Broj prevezenih putnika u skladu sa tabelom 46,
- Cijena goriva prosječna (aktuelna do avgusta 2011.godine), nakon toga u skladu sa predloženim povećanjem 3% kvartalno,
- Cijena avio karata povećava se na godišnjem nivou od cca 3%,
- Troškovi rezervnih djelova nisu uzeti u obzir,
- Privredno društvo ima i dodatne prihode, pored prodaje avio karata.

RASHODI /GODINA	2012.	2013.	2014.	2015.
Handing/landing	5,923,003	6,048,259	6,176,164	6,306,773
aerodromska takse Podgorica	4,061,653	4,061,653	4,061,653	4,061,653
Eurocontrol	4,422,940	4,516,474	4,611,985	4,709,516
Gorivo	22,213,919	24,018,393	25,822,867	27,627,341
Predstavništva	416,139	424,939	433,925	443,102
GDS	2,843,315	2,903,443	2,964,843	3,027,542
CMI	13,067,972	13,409,856	13,761,314	13,906,256
troškovi amortizacije	3,282,690	3,282,690	3,282,690	3,282,690
troškovi posada	1,453,841	1,505,123	1,562,000	1,625,512
troškovi zarada zaposlenih	8,511,452	8,725,455	8,938,047	9,147,492
ostali troškovi	8,756,712	9,035,455	9,323,071	9,619,842
Ukupno rashodi iz tekućeg poslovanja	74,953,638	77,931,740	80,938,560	83,757,719
Prihodi od prodaje karata	62,221,991	66,492,601	72,558,471	80,869,001
Prihodi od drugih djelatnosti	1,624,661	1,624,661	1,624,661	1,624,661
Dobitak gubitak/periodu	-12,731,647	-11,439,139	-8,380,089	-2,888,717

Iz navedene tabele može se zaključiti da će privredno društvo MA bez preduzimanja brzih i adekvatnih mjera finansijskog restrukturiranja imati ozbiljnih finansijskih problema koji bi najvjerovatnije uslovlili bankrotstvo kompanije, najdalje za tri godine. Ovakvu tvrdnju potkrepljuje i činjenica da već sada kompanija ima značajne dugove prema dobavljačima koji mogu dovesti do stečaja i bankrota kompanije.

- Realnog (varijanta 2);

Ova varijanta predstavlja finansijsku projekciju zasnovanu na pretpostavci da Vlada Crne Gore kao većinski vlasnik aktivno učestvuje u finansijskom restrukturiranju kompanije. Osnovne pretpostavke ovog modela su:

Ključni parametri prema "varijanti 2" su:

- Uvođenje "Embraer" aviona, prizemljenje "Fokker" aviona u skladu sa tabelom 50 (svi "Fokkeri" se prizemljuju, kupuje se jedan "Embraer 195", maj-avg 2013.godine, jedan "Embraer 175/170", maj-avg 2014.godine i još jedan "Embraer 175/170", maj-avg 2015.godine.
- Prihod od prodaje ili iznajmljivanja "Fokker"-a nije uračunat, a amortizacija je u skladu sa knjigovodstvenom.
- Broj linija u skladu sa datim planom.
- Broj prevezenih putnika u skladu sa tabelom 50,
- Cijena goriva prosječna, (aktuelna do avgusta 2011.godine), nakon toga u skladu sa predloženim povećanjem 3% kvartalno,
- Cijena avio karata povećava se na godišnjem nivou u od cca 3%,
- Troškovi rezervnih djelova nisu uzeti u obzir.
- Vlasnik preuzima obaveze vezane za jedan "Embraer 195" (rata, osiguranja i "maintenance reserve")

Rashodi / godina	2012.	2013.	2014.	2015.
handing/landing	4,986,154	4,952,512	5,571,253	6,202,086
aerodromska takse Podgorica	1,730,472	1,728,276	1,968,900	2,216,317
eurocontrol	4,029,607	4,075,178	4,368,665	4,620,195
Gorivo	19,755,153	20,725,259	22,367,717	24,052,126
predstavništva	502,398	512,644	599,291	857,941
GDS	2,422,846	2,470,865	2,875,635	3,304,235
CMI	11,422,558	11,686,152	13,743,189	15,614,900
troškovi amortizacije	2,035,429	1,987,141	1,520,722	1,380,482
troškovi posada	1,344,874	1,372,092	1,515,784	1,657,977
troškovi zarada zaposlenih	8,628,601	8,873,334	8,990,447	9,108,926
ostali troškovi	8,756,712	9,035,455	9,323,071	9,619,842
preuzimanje obaveza za 1 EMBRAER	4,440,000	4,440,000	4,440,000	4,440,000
Ukupno rashodi iz tekućeg poslovanja	61,174,802	62,978,908	68,404,673	74,195,027
Prihodi od prodaje karata	57,065,975	60,841,038	71,841,142	84,333,602
Prihodi od drugih djelatnosti				
Dobitak (gubitak)/periodu	-4,108,828	-2,137,870	3,436,469	10,138,575

Iz navedene tabele može se zaključiti da bi finansijska konsolidacija MA bila izvedena u naredne dvije godine i da bi već na kraju 2014. godine privredno društvo ostvarivalo značajne finansijske rezultate.

➤ Optimističkog (varijanta 3)

Ova varijanta predstavlja finansijsku projekciju poslovanja MA pod datim pretpostavkama.

Ključni parametri "varijante 3" su:

- Kupovina novih "Embraer" aviona, prizemljenje "Fokker" aviona u skladu sa planom (svi "Fokkeri" se prizemljuju, kupuje se jedan "Embraer 195", maj-avg 2013.godine, jedan "Embraer 175/170", maj-avg 2014.godine i još jedan "Embraer 175/170", maj-avg 2015.godine.
- Prihod od prodaje ili iznajmljivanja "Fokker"-a nije uračunat, a amortizacija je u skladu sa knjigovodstvom,
- Broj linija ostaje u skladu sa projektovanim planom.
- Aerodomske takse se obračunavaju sa korekcijom u odnosu na broj prevezenih putnika (umanjenje takse prema stimulativnim mjerama: -5% za više od 15.000 prevezenih putnika, -10% za više od 35.000 prevezenih putnika, -25% za više od 50.000 prevezenih putnika, -35% za više od 100.000 prevezenih putnika, -50% za više od 200.000 prevezenih putnika),
- Broj prevezenih putnika u skladu sa tabelom 55,
- Cijena goriva prosječna, (aktuelna do avgusta 2011.godine), nakon toga u skladu sa predloženim povećanjem 3% kvartalno,
- Gornja cijena goriva se umanjuje za 80 €/t
- Cijena karata povećava se na godišnjem nivou od cca 3%,
- Troškovi rezervnih djelova nisu uzeti u obzir,
- Troškovi kontrole leta na aerodromima CG su u iznosu od 1 €/putniku,
- Privredno društvo ima i dodatne prihode, pored prodaje avio karata,
- Vlasnik preuzima obaveze vezane za jedan "Embraer 195" (rata, osiguranja i "maintenance reserve").

Rashodi	2012.	2013.	2014.	2015.
Handing/landing	4,986,154	4,952,512	5,612,506	6,497,963
aerodomska takse Podgorica	1,772,937	1,770,750	2,037,181	2,439,659
eurocontrol	3,707,054	3,749,706	4,064,876	4,679,084
Gorivo	17,904,881	18,929,510	20,852,108	24,392,263
predstavništva	502,398	512,644	599,240	857,611
GDS – troškovi globalnih rezervacionih sistema	2,482,299	2,531,593	2,975,450	3,637,660
ACMI – iznajmljivanje zajedno sa posadom, osiguranjem i održavanjem	11,422,558	11,686,152	13,851,327	16,375,642
troškovi amortizacije	2,035,429	1,987,141	1,520,722	1,380,482
troškovi posada	1,344,874	1,372,092	1,550,919	1,915,386
troškovi zarada zaposlenih	8,628,601	8,873,334	8,949,990	8,803,836
ostali troškovi	8,756,712	9,035,455	9,323,071	9,619,842
preuzimanje obaveza za 1 EMBRAER	4,440,000	4,440,000	4,440,000	4,440,000
Ukupno rashodi iz tekućeg poslovanja	59,103,896	60,960,888	66,897,391	76,159,426
	0	0	0	0
Prihodi od prodaje karata	58,784,352	62,624,503	75,446,690	99,438,615
Prihodi od drugih djelatnosti	1,418,349	1,416,600	1,629,745	1,951,727
	0	0	0	0
Dobitak (gubitak)	1,098,806	3,080,215	10,179,044	25,230,916

KOMPENZATORNE MJERE

SPRJEČAVANJE NEDOZVOLJENOG NARUŠAVANJA KONKURENCIJE, POMOĆ OGRANIČENA NA MINIMUM

U prethodnom periodu MA je počeo da sprovodi određene kompenzatorne mjere koje će biti nastavljene i tokom cijelog perioda procesa restrukturiranja a u cilju smanjenja gubitaka poslovanja i uticaja na konkurenciju.

Cilj ovih aktivnosti se ogleda u sljedećem:

- o Smanjenje ukupnih troškova poslovanja kroz smanjenje broja zaposlenih za 75 tokom perioda restrukturiranja
- o Smanjenje materijalnih troškova poslovanja 11,5 miliona eura tokom perioda restrukturiranja
- o Povećanje stepena iskorišćenosti kapaciteta
- o 2012. godine - prizemljenje dva aviona "Fokker 100"; 2013. godine - prizemljenje jednog "Fokker 100"
- o Zatvaranje nerentabilnih linija i predstavništva - **Priština, Skoplje, London (tokom zimske sezone)**
- o Zaključivanje povoljnijih ugovora sa dobavljačima (prvenstveno vezano za nabavku kerozina)

Već sprovedene mjere

R. br.	Sprovedena mjera	Ušteda u €
1.	Smanjenje ličnih dohoda za 20%	1.200.000,00
2.	Smanjenje sati letjenja ¹⁷	3.165.500,00
	Smanjenje troškova na aerodromima u CG	
	Smanjeni troškovi održavanja vazduhoplova	
	Smanjenje troškova Euro Control-a	
	Smanjenje troškova na aerodromima u Evropi	
	Smanjenje potrošnje goriva (za 2,200 tona) ¹⁸	
3.	Jedan "F100" prizemljen i skinut sa osiguranja	122.000,00
4.	Dva aviona "F100" skinuta sa sistema ABACUS	700.000,00
5.	UKUPNO	5.187.500,00

MA je uz prekomponavanje reda letjenja, održao punu frekvenciju saobraćaja prema svim evropskim destinacijama, a uspio da u naletu sprovede smanjenje od 1.300 sati. Sve restriktivne mjere su rezultirale poboljšanjem popunjenosti putničke kabine kao i boljom prosječnom cijenom karte, pa je prihod za 9 mjeseci 2011.godine na istom nivou na kojem je bio u u istom periodu 2010. godine.

U naredne 4 godine (2012, 2013, 2014, 2015), ovakav koncept saobraćaja i eksploatacije vazduhoplova će se nastaviti pa se u pomenutom periodu očekuju uštede kao u tabeli:

¹⁷ Cijena koštanja jednog sata letjenja je na nivou 2.435 eura

¹⁸ Utrošak goriva u 2011.godini u odnosu na 2010.godinu u apsolutnom iznosu je veći zbog cijene kerozina po toni, koja je u ovoj godini 750 eur/toni ili 35% veća nego u 2010.godini kada je prosjek bio 550 eur/toni

R.b.	Sprovedena mjera	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.
1.	Smanjenje ličnih dohodaka	1.200.000,00	2.300.000,00	-	-	-
3.	Smanjen nalet za 1.300 sati kroz ukidanje linija PRN I SKP	3.165.500,00	-	-	-	-
4.	Ukidanje linije za London u zimskom periodu	-	1.000.000,00	1.000.000,00	-	-
5.	Jedan "F100" prizemljen i skinut sa osiguranja (rizik na zemlji)	122.000,00	-	-	-	-
6.	Dva aviona "F100" skinuta sa sistema ABACUS	700.000,00	-	-	-	-
7.	Drugi "F100" prizemljen i skinut sa osiguranja (rizik na zemlji)	-	-	122.000,00	-	-
8.	Prvi "F100" u potpunosti skinut sa osiguranja	-	-	118.000,00	-	-
9.	Drugi "F100" u potpunosti skinut sa osiguranja	-	-	-	118.000,00	-
10.	Treći "F100" prizemljen i skinut sa osiguranja (rizik na zemlji)	-	-	-	122.000,00	-
11.	Treći "F100" u potpunosti skinut sa osiguranja	-	-	-	-	118.000,00
12.	Četvrti "F100" u potpunosti skinut sa osiguranja	-	-	-	-	240.000,00
Ukupno		5.187.500,00	3.300.000,00	1.240.000,00	240.000,00	358.000,00

POSTOJANJE POMOĆI

Komisija za kontrolu državne pomoći je ustanovila da su sredstva za finansiranje Plana restrukturiranja MA-a javna sredstva, jer se realizuju iz sredstava budžeta Crne Gore. Korisnik je kompanija Montenegro Airlines čime se ovom preduzeću daju povlastice koje mu omogućavaju konkurentsku prednost na tržištu (član 2 Zakona), što znači da ovaj Program predstavlja državnu pomoć.

USKLAĐENOST POMOĆI

Na osnovu gore navedenog Komisija je zaključila da mjere sadržane u Planu restrukturiranja ispunjavaju kriterijume iz člana 16 Uredbe, te iz toga slijedi da su saglasne sa članom 6 Zakona.

Imajući u vidu navedeno odlučeno je kao u dispozitivu rješenja.

PRAVNA POUKA: Ovo rješenje je konačno u upravnom postupku i protiv njega nije dozvoljena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor tužbom kod Upravnog suda u roku od 30 dana od dana prijema rješenja.

PREDSJEDNIK KOMISIJE,
Mitar Bajčeta

Dostavljeno:

- Ministarstvu saobraćaja i pomorstva
- Komisiji za kontrolu državne pomoći
- a/a